

Hanna Arvela

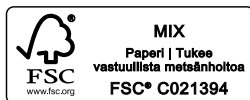
TAMMI

Hanna Arvela

SAFE SPACE

TAMMI
HELSINKI

Kirjan kustannustoimitti Aino Hautala.

1. painos

© Hanna Arvela ja Tammi 2025

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

ISBN 978-952-04-6754-8

Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuusasioihin liittyvät tiedustelut: tuotevastuu@tammi.fi

Jerrylle

- Mikä on elämän tarkoitus?*
- Rakkaus*
- Mut mikä on rakkauden tarkoitus?*

YLEISET SÄÄNNÖKSET

Kunnioitamme ihmisten henkilökohtaista fyysistä ja psyykkistä tilaa ja itsemääräämisoikeutta, emmekä koske keneenkään kysymättä lupaa.

Pidättäydymme arvostelusta, juoruilusta ja stereotyypioiden ylläpitämisestä.

Emme tee ulkoisiin seikkoihin perustuvia oletuksia kenenkään seksuaalisuudesta, sukupuolesta, toimintakyvystä, kansalaisuudesta, etnisyydestä, uskonnosta, arvoista, terveydentilasta tai sosioekonomisesta taustasta.

Emme herjaa, alista, eristä tai halvenna puheillamme, käytöksellämme emmekä teoillamme.

Helsingin ydinkeskustassa sijaitseva toimisto oli sisustettu antiikkihuonekaluin, ja sen ristikkoikkunoista aukesi näkymä viereisen puiston puiden ylle.

– Säätiömme tavoite on olla itsenäinen ja riippumaton taiteen rahoittaja. Mutta myönnettäköön. On imartelevaa olla myös haluttu.

Mesenaatti istahti konjakin väriselle tuolilleen ja jatkoi olevansa avainasemassa maan luovimpien yksilöiden urakehityksessä.

Miehen puhuessa harjoittelija ihasteli Ritarihuoneelta tuttua Schattenreichin suvun punamustaa vaakunaa, josta heraldiikkaa tuntevat kykenevät erottamaan viitteitä kaupankäynnistä ja korkeakulttuurin arvostuksesta.

– Ymmärrän, että tämä saattaa äkkiseltään kuulostaa hämmäiseltä, mutta kaikki palautuu lopulta vetovoiman lakiin. Ethän sinäkään, taidehistorian ylioppilas, kuuntelisi tällaisen vanhukseksi luokittelemasi henkilön ajatuksia ilman säätiömme toiminnan minulle takaamaa asemaa, mies naurahti kuivasti.

Harjoittelija punastui ja oli aikeissa väittää vastaan, mutta mesenaatti ehti kehottamaan harjoittelijaa ottamaan suunkostuketta. Edessä olisi pitkä luento.

– Haluttavuus, mies aloitti ja nappasi käteensä keraamisen paperipainon, joka esitti käärmettä kannattelevaa merenneitoa. – On hyvinkin luultavaa, että juuri haluttavuuden vuoksi isoisoisäni päätyi osoittamaan varojaan taiteen tukemiseen. Schattenreichin säätiön varallisuushan koostui pitkään hänen aikoinaan perustamansa tavaratalon osinkotuloista. Omistamme osakekannasta edelleen yksitoista prosenttia, joskin viime vuodet olemme joutuneet hajauttamaan sijoituksiamme. Itse pörssiyhtiö ja säätiömme ovat tätä nykyä täysin erillisiä toimijoita, ja nimestämme huolimatta olemme olleet itsenäinen organisaatio jo kaksikymmentä vuotta. Toki säätiön johtotehtävissä työskentelee yhä meitä perillisiä, mutta se on epäolennainen yksityiskohta, kuriositeetti, mesenaatti sanoi ja laski paperipainon pöydälle.

Harjoittelija hymisi kohteliaasti hörppiessään kahvia kultareunaisesta kupista, jota koristivat käsin maalatut viinirypäleet. Hän ei vielääkään kyennyt käsittämään, että hänet oli valittu. Harjoittelupaikka Schattenreichin säätiössä oli unelmien täyttymys verkostoitumis- ja matkustusmahdollisuuksiin, joista todisti aiempien harjoittelijoiden kokemuksista koostettu ylistävä rimpsu säätiön nettisivuilla.

– Kuten varmasti tiedät, tuemme suomalaisia ja Suomessa asuvia taiteilijoita ensisijaisesti jakamalla apurahoja mutta myös myöntämällä työskentelystipendejä hengenhedelmääni, Safe space -taiteilijaresidenssiin. Ja jotta puheemme kulttuurivaihdosta olisivat pitäviä, mainittakoon että Safe spaceen kutsutaan nykyään myös paikallisia taiteilijoita, jotka eivät ole velvoitettuja maksamaan huoneistaan viikkovuokraa. Hiilijalanjälki luonnollisesti kompensoidaan täysimääräisesti.

Harjoittelija nyökkäili. Hänen oli määrä luopua omasta kommuunihuoneestaan puolivuotisen harjoittelujakson

ajaksi, jotta Kelan tuet riittäisivät elämiseen. Sänkynsä ja työpöytänsä hän oli sopinut vievänsä isänsä autotalliin, ja Ikean työtuolin voisi jättää kämppiksistä mukavimmalle, sille joka tiskasi omat astiansa. Harjoittelusta maksettavasta korvauksesta jäisi hyvässä lykyssä säästöjä keväälle, jolloin hän aloittaisi kirjoittamaan taiteen rahoituksen etiikkaa käsittelevää graduaan.

– Minulle on ensisijaisen tärkeää tavata kaikki stipendiaatit ja teidät harjoittelijat ennen matkaa, mesenaatti alleviivasi kuin olisi kirjoittanut raideria tapahtumatuottajalle. – Se on ollut tapani, etuoikeuteni aivan alusta asti. Olisi perin lyhytnäköistä ajatella, että näin toimitaan ainoastaan minua varten. Useammalle stipendiaatille tämä turnee on ensimmäinen laatuaan. Tulet näkemään, että kysymyksiä on paljon puolin ja toisin, mies artikuloi hitaasti ja piti egoistisen taidepaussin. – Todettakoon nyt vaikka näin, että taiteilijoita on niin moneen lähtöön. On häkellyttävää mitä kaikkea sanan *taide* alle mahtuukaan, mesenaatti pohti ja ryhtyi listaamaan taiteen muotoja Ming-dynastian posliineista usklassismiin ja NFT:hen. – Safe spacen harjoittelijana pääset aitiopaikalle, ikään kuin karpäseksi kattoon tarkkailemaan, mitä kaikkea taiteilijuus pitääkään sisällään, hän kehaisi ja nousi lepuuttamaan katsettaan vehreässä puistomaisemassa.

– Lyhykäisyydessään voimme todeta, että ilman yleisöä ei ole taiteilijuutta. Eikä ilman taiteilijuutta ole mesenaattia, ja tässä kohden katson, että minä, sinä ja institutionaalinen nykyaide voimme palvella toinen toistamme, mies niputti.

Mesenaatti oli tottunut saamaan puheidensa päätteeksi vähintäänkin arvonannosta kielivän suopean nyökkäyksen, mutta kääntyessään harjoittelijan puoleen hän ilahtui huomattavasti, että tämä taputti käsiään pidäkkeettömästi yhteen

silkasta ihastuksesta. Mies hymyili isällisesti ajatuksiaan myötäreivälle Pavlovin koiralle. Hyvälle tytölle.

– Täältä ulkokehältä meillä on mahdollisuus seurata taiteen kenttää niin kutsutusta *outside looking in* -perspektiivistä, jossa hiljaisina signaaleina alkaneet ääniaallot jylläävät lopulta huutokuoroina ja nostavat esiin milloin mitäkin, nykyään käsittääkseni enenevässä määrin menneisyyden vääryyksillä repositelua ja kaiken binäärisen jaottelun kieltämistä. Tämä kaikki on pitkälti riippuvaista vallalla olevasta kulttuuripoliittisesta ilmastosta, johon vaikuttaa tietysti useampi tekijä. Mutta yksi pysyy *ab ovo usque ad mala*. Osaatko sanoa mikä se on?

– Taiteen vapaus? harjoittelija ehdotti, ja mesenaatti purskahti paksuun nauruun.

§

Saajat

Ensimmäinen laulu

On alkuilta, kun kone saapuu määränpäähänsä, jossa äänet, tuoksut, ilmankosteus, lämpötila ja kaikki muu aisteille altis on toisin kuin kotona. Pikkubussin isokokoinen kuljettaja odottaa vastaanottoaulassa Safe space -kyltti kädessään ja tervehtii mesenaattia, harjoittelijaa ja viittä stipendiaattia poskisuudelmin. He ovat kukin matkustaneet puoli vuorokautta kotikaupunkiensa terminaaleista, halki maanosien ja mantereiden, kulttuurien ja kulttuurierojen.

– Tässä on autonkuljettajamme, mesenaatti esittelee residenssin paikallisen työntekijän. – Huippuammattilainen! Kuuluu niin sanotusti kalustoon, hän kehuu.

Minibussi jättää matkalaiset pienen hotellin edustalle pikimustaan yöhön. Seurueen on määrä nukkua pääkaupungissa ja jatkaa matkaa seuraavana aamuna kohti yhdeksättä tai vasta, utopiaa nimeltä Safe space. Näin on ollut tapana, mesenaatti kertoo, sillä hiekkateitä pitkin ei ole turvallista kulkea ilman päivänvaloa.

Katua valaisevan halogeenilampun valokeilassa räpiköi parvittain lepakoita. Läheisestä grillikärystä myydään

rasvassa keitettyjä, sanomalehteen käärittyjä jamssinpaloja, joita voi dipata tuliseen kastikkeeseen. Lentokoneessa tarjottujen pienten steriilien aterioiden jättämä näläntunne korostaa huumaavaa tuoksua.

Hotellin ovenpielessä seisoskelee lauma vähäpukeisia naisia.

– Bonsoir! neidot tervehtivät matkalaisia.

– Bonsoir! harjoittelija vastaa ja kokee olonsa epätodelliseksi kuin unissakävelijä. Teatterinjohtaja ehtii luoda naisiin kaihoisan katseen, ennen kuin mesenaatti patistaa seurueen hotelliin, missä kokoonnutaan yhteiselle illalliselle.

Stipendiaatit erottuvat muista turisteista vaaleissa asuisaan, joihin heitä on kehoitettu pukeutumaan Safe spacen Tervetuloa-vihkosessa. *Luonnonmateriaalit hengittävät ja vaaleat värit pitävät verta imevät pieneliöt loitolla*, luki residenssipaikan myöntökirjeen kylkiäisenä lähetetyssä kirjasessa. Ainoa tyylirikko on säveltäjäneron tummanruskea lierihattu, jonka sivuilta laskeutuvat narut on sidottu hiestä kostuneelle solmulle hänen paksun leukansa alle.

– Haluan naiset viereeni, muut voivat valita paikkansa vapaasti! mesenaatti ilmoittaa muka leikkisästi illallisseurueen järjestäytyessä hotellin atriumpihalle sijoitetun pyöreän pöydän ääreen.

Harjoittelija on häkeltyneen imarreltu tokaisusta, jonka vanhempi taidemaalarinainen ymmärtää seksismiksi. *Seksisti*, hän kirjoittaa mesenaatin nimen kohdalle mielen sisäisiin muistiinpanoihinsa. Niiden hakemistossa taidemaalarin kohtaamat miehet esiintyvät hänen antamillaan partionimillä. Kahdeksaskymmeneskuudes *seksistihän* se siellä, heti kolmentoista *reppanan* ja kahden *sadistin* jälkeen, ennen kahdeksaa *tissiposkea* ja kuutta *torvea*. Kaikki miehet saavat ennemmin tai myöhemmin määritteen. Kaikki paitsi

taidemaalarin puoliso ja heidän poikansa, *hänen perheensä*. Heitä taidemaalarella on tapana kutsua lempinimillä *Pupu* ja *Murmeli*, tosin yleensä vain omien seinien sisällä Kruununhaan-asunnossa ja Inkoon-kodissa, jonne taidemaalari ja Pupu ovat vetäytyneet Murmelin muutettua omilleen.

Pöytään kannetaan herkullisia alkupaloja, ja mesenaatti tituleeraa Safe spacea aina tilaisuuden tullen hengenhedelmäkseen. *Turvallinen tila* tai *turvallinen avaruus*. Kaikki on tulkinnanvaraista, tilan avaruus, turvallisuus ja se, keneen se kohdistuu. Samapa tuo, ajattelee kyynistynyt taidemaalari. Hän on onnistunut pitämään kiinni taiteilijanurastaan läpi ruuhkavuosien, jolloin Pupun firman selviytyminen oli hänen kirjanpitotaitojensa varassa ja perheen kasassa pysyminen vaati häneltä kotona täysipäiväistä omistautumista itsestäänselvyytenä pidettyihin koordinointi-, puhtaana-pito- ja catering-palveluihin.

Harjoittelija tutkailee häntä ympäröivää seuruetta. Mesenaatin toisella puolella istuu maailmankuulu biotaiteilija ja tämän vieressä teatterinjohtaja, kotimaisen median lellikki. Harjoittelija on lukenut kymmeniä naistenlehtihaastatteluja miehen perhearjesta ja parisuhteesta ja kokee näin ollen jo tuntevansa hänet lähes läpikotaisin. Kaikkien tuntema säveltäjänero ilmoittaa suurieleisesti tilaavansa seurueelle alkumaljat ennen pääateriaa. Mies on käsite, joka saanee liputuspäivän jo ennen kuolemaansa.

Pöydän toisella puolella istuu hyvässä ryhdissä myös ilmeisen verkostoitunut, mutta tuotannoltaan mitäänsanomaton kaunokirjailija. Hän on stipendiaateista ainoa, josta harjoittelija ei ollut kuullut aiemmin. Mies kuitenkin korjasi tilanteen itse jo lennon ensimmäisten tuntien aikana rehen-telemällä tauotta yhteistyökuvioillaan. Harjoittelija uskalsi

laittaa vastamelukuulokkeet päälle vasta siinä vaiheessa, kun kaunokirjailija hiljentyi lukemaan omaa tuotantoaan.

– Whiskey, please! For all! säveltäjänero ohjeistaa paikalle ilmaantuvaa tarjoilijaa.

Biotaitelija kieltäytyy kohteliaasti vedoten absolutismiinsa. Hän ei ole toistaiseksi tehnyt itsestään sen suurempaa numeroa välittääkseen muille mielikuvan, että hänen työskentely- ja elintapoihinsa kuuluu lähinnä hienovarainen tarkkailu. Onhan hän henkilö, joka muodostaa hillityt mielipiteensä hitaasti ja harkiten ja jonka teosten suosio pohjautuu suurilta osin siihen, että ne jättävät tilaa kokijan henkilökohtaisille ajatusprosesseille.

Nettisivuillaan biotaitelija linjaa artist statementissään, että hänen työskentelynsä tähtää sekä ihmisten että muiden eliölajien välisten hierarkioiden tunnistamiseen ja purkamiseen. Näiden kauniiden ajatusten alapuolelta löytyy pudotusvalikko, johon tarkkaan listatuista ansioista käy ilmi, että hän on nuoresta iästään huolimatta ehtinyt toimimaan kansainvälisen taitelijanuransa ohella professorina niin Harvardissa kuin Yalessa.

Mesenaatti johtaa keskustelua kuun valaisemassa yössä. Kuullessaan kysymyksen *miten minusta tuli taitelija* taidemaalari herää mietteistään vastaamaan yhdellä sanalla.

– Kutsumus.

Kaikki stipendiaatit nyökkäävät ymmärtäväisinä yhteiselle kokemukselle.

– Se on kuin maa-aineksesta paineessa ja puristuksissa syntynyt timantti, nainen lisää.

– Mutta eihän kaikista, jotka tuntevat sen kutsumuksen, tule taitelijoita, huomauttaa useamman polven teatterisukuun syntynyt teatterinjohtaja. – Tarkoitin vain, että pak-

kohan siinä on olla mukana myös se oma input, puhdasta sattumaa ja osin tuuriakin!

– Postinumero- ja geenilottovoitto? taidemaalari hymäh-tää halveeraten tietoisesti yhtä Suomen tunnetuimmista, ellei jopa tunnetuinta nepobabyä.

Piikki osuu ja teatterinjohtajan on vedettävä henkeä ennen kuin hän kykenee puolustautumaan.

– No se on tietysti totta että geeneillä ja kodin rohkaisevalla ilmapiirillä on osansa siinä, että taiteilijuus ylipäättään näyttäytyy mahdollisena urapolkuna, hän sanoo lopulta.

– Sitä paitsi itse en esimerkiksi olisi ikinä päässyt Teatterikorkeaan mikäli pääsykokeissa kirjoittamassani kohtauksessa esiintynyt näyttelijäopiskelija ei olisi itkenyt niin vakuuttavasti, mies nöyristelee.

Kaikki nauravat. Teatterinjohtaja ottaa pitkän huikan pöytään ehtineestä huurteisesta puolen litran olutpullosta malttamatta odottaa lasiin kaatoa.

– Naurakaa vain, mutta niin se meni! Se otti se itku sen koko tilan, koko valitsijaraadin, mies inttää. – Mä olin ihan että mitä täällä tapahtuu. Olin siis kirjoittanut siihen paren-teesiin, että nainen istuu portailla ja itkee. Ja se itki vittu niin upeesti, ettei niillä ollut muuta vaihtoehtoa kuin päästää mut sisään. Näyttelijä Jumalan armosta ja räkänokka minä! Ja tässä sitä toimitaan laitosteatteerinjohtajana kuudetta-toista vuotta putkeen.

Isänsä ja isoisänsä polkuja orjallisesti seurannut mies nau-rahtaa tällä kertaa yksin.

Harjoittelija yrittää kaikin voimin estää suupieliään nou-semasta hymyyn tiedostaessaan, että on seurueessa, jossa nimeltä mainitusta eturivin näyttelijästä puhutaan yhtenä kavereista. *Big game!*

Muut

Toinen laulu

Aamun valjettua matkaseurue huristelee autonkuljettajan kyydissä pikkubussilla läpi pääkaupunkia reunustavien slummikortteleiden. Auto etenee reipasta vauhtia pölyisellä tiellä, vaikka näkyvyys on huono ja katuja kansoittavat värikkäisiin vaatteisiin pukeutuneet ihmiset. Selkä menosuuntaan istunut krapulainen säveltäjänero joutuu vaihtamaan lennosta paikkaa taidemaalarin kanssa välttyäkseen antamasta ylen. Tukahtunut *oikein paljon kiitoksia ja eipä kestä.*

Matka jatkuu, ja kaasua ja tööttiä painetaan vuoroin, kunnes yllättäen tömähtää.

– Herranjumala! taidemaalari parahtaa kääntyessään katsomaan tuulilasiin osunutta poikaa, joka kimpoaa maahan auton eteen.

– Pysykää aloillanne. Hän teki sen tahallaan! mesenaatti ohjeistaa noustessaan autonkuljettajan kanssa tutkimaan lapsen kuntoa ja kovasta törmäyksestä huolimatta ehjältä vaikuttavaa tuulilasia.

Stipendiaatit ja harjoittelija seuraavat tilannetta silmäkovana auton ikkunoista. Ainoastaan taaimmalla penkillä

meditaatioharjoituksen toimittamiseen syventynyt biotaiteilija ei näytä olevan millänsäkään. Hän uskottelee itselleen ja muille viestivänsä visiotaan näkyvän ja valtavirtana koetun tietoisuuden rajamailta. Hänellä on tapana nimittää kyseistä toimintaa kattotermillä *artistic practice*, joka hänen tapauksessaan pyhittää jokaisessa hetkessä hänen koko fyysisen olemuksensa ylempää kohti kurottautuvaksi entiteetiksi, tai jotain.

Stipendiaatit eivät ymmärrä paikallista kieltä, mutta autonkuljettajan kireä äänensävy paljastaa, ettei tämä ole mukavuusalueellaan sättiessään tajuttomana makaavaa lasta suurielisesti.

– Ei kai tässä nyt oikeasti ole tosi kyseessä? taidemaalari saa sanotuksi.

Harjoittelija muistuttaa mekaanisesti, että autonkuljettaja tietää varmasti mitä tekee, hänhän on ammattilainen.

Lievästi pahoinvoivalta näyttävä säveltäjänero kääntää katseensa, ja myös paikallisen SIM-kortin hankkineen teatterinjohtajan kiinnostus alkaa lopahtaa.

– Ollaan ihan rauhassa vaan, hän sanoo ennen kuin syventyy taas ruutunsa plärräämiseen. – Eiköhän äijä tiedä mitä tekee.

Kuljettaja ravistelee kaksin käsin hiekkaa lapsen vaatteista. Lyhyessä ajassa onnettomuuspaikan ympärille on kerääntynyt joukko ihmisiä ja tunnelma alkaa muuttua painostavaksi.

– Sehän makaa tuolla herranjestas kuolleena! taidemaalari parkaisee noustuaan seisomaan tarkkaillakseen tilannetta auton etuikkunasta.

– Poika on shokissa, mutta varmasti hyvin pian jaloillaan, mesenaatti kiiruhtaa ilmoittamaan matkalaisille.

- Ilman muuta, ilman muuta, kaunokirjailija myötäilee.
- Hän virkoaa tuosta varmasti aivan tuota pikaa.

Paikallinen mies ryhtyy pojan puolestapuhujaksi ja pälyilee sisälle pikkubussiin, jonka sisälämpötila on kohonnut paahteiseksi moottorin ja ilmastoinnin sammuttua. Mesenaatti katsoo asiakseen astua uudelleen sisään kulkuneuvon tyynttelemään matkalaisia.

– Kuten näitte, poika ilmestyi aivan tyhjästä. He haistavat rahan, mesenaatti valistaa. – Teidän on paras pysyä vain rauhallisina. Eikä siis mitään hätää. Lapsi ainoastaan säikähti ja menetti siinä hötäkässä tajuntansa, muuten hän voi ilmeisen hyvin. Pulssi tuntuu ja hengitys kulkee myös. Meillä on aikataulu kirittävänä, mutta jätämme tietysti hieman rahaa, että tilanteeseen saadaan vielä lääkärin mielipide.

Paikalle kerääntyy tasaisesti lisää ihmisiä, ja kuljettaja joutuu selittämään tapahtunutta uudestaan ja uudestaan. Hänen syytöksensä kohdistuvat vankkumattomasti lapseen, joka palailee hitaasti tajuihinsa ja alkaa itkemään kovaäänisesti. Kaikki kyytiläiset nyökyttelevät. Poika ilmestyi tyhjästä mutta voi äänestä päätellen hyvin. Näinhän tässä kävi, harjoittelija suggestoi, kävihän? Vai jyräsivätkö he turistibussilla pienen ihmisen yli? Tulisiko hänen herätä tästä unesta, jossa järki on jättänyt mielen?

Mies, joka esittäytyy pojan naapuriksi, ottaa lapsen syliinsä viedäkseen tämän lähimpään sairaalaan. Mesenaatti ojentaa hänelle vaivihkaa setelinipun, mutta naapurinmies ei ole tyytyväinen vaan vaatii saada myös autonkuljettajan yhteystiedot ja kuvan henkilökortin virkaa toimittavasta rokotustodistuksesta.

Silloin autonkuljettaja menettää malttinsa lopullisesti. Hänen kimpaantunut puheenpartensa muuttuu lennosta

huutomonologiksi, jonka päätteeksi hän harppoo mesenaatin kanssa takaisin pikkubussiin. Kuljettaja käynnistää auton moottorin, avaa etuikkunan hätistelläkseen ympärille kerääntynyttä väkeä toisella kädellään ja säestää hankalaa etenemistään aiempaa runsaammin tööttäyksin.

– Luojan kiitos, ilmastointi! teatterinjohtaja huokaa hiljaa.

Säveltäjänero kiertää esiin kaivamansa taxfree-viskipullon korkin kiinni. Kulkuneuvon tiheään ilmapiiriin ei mahdu ainuttakaan tavua.

Noin puolen tunnin ajamisen jälkeen mesenaatti kuitenkin yrittää koota ääneen käsitystään tapahtuneesta.

– On mielenkiintoista kuinka tässä maassa ja kulttuurissa ihmisten suhtautuminen kuolemaan eroaa hyvinkin paljon siitä mihin olemme tottuneet kotimaassamme. Jotenkin kuolema on täällä ikään kuin lähempänä, mies selittää ja kääntää katseensa edessä aukeavasta maisemasta vaitonaiisiin stipendiaatteihin. – Sehän on ihan tilastollinen fakta että täällä enemmistö varsinkin kaupunkien ulkopuolella asuvista naisista on menettänyt yhden tai jopa useamman lapsistaan. Ja se on heille aivan, jos ei nyt arkista, niin osa sitä prosessia jonka me miellämme...

Mies empii ja ottaa huulilleen tilanteeseen sopimattoman lämpimän hymyn.

– Jokainen ihmislapsihan on syntyessään kutakuinkin uurnan kokoinen. Meillä on tapana nimittää elämäksi kaikkea sitä mitä kyseisessä muodonmuutoksessa tapahtuu. Itse suosin kuitenkin tässä kohdin latinan sanaa *victus*, joka kuvaa ennemminkin ansiota, elämäntapaa, elantoa tai elinkeinoa. Kuten hyvin tiedämme, ne poikkeavat mitä suurimmissa määrin eri maanosissa asuvien ihmisten välillä,

vaikka jokaisesta ihmisestä kuinka puhuttaisiin muodon vuoksi yhtä arvokkaina.

Kaunokirjailijalla on väkevä tarve myötäillä mesenaatin puheita siitä huolimatta, että hänelle – kuten kaikille muillekin matkustajille – on yhä epäselvää ovatko he vahingoittaneet lasta pysyvästi, tai kenties aiheuttaneet kuolemanvakavat vammat.

– Luin tuossa taannoin, kun painiskelin malarialääkityksen aloittamisen kanssa, että yksin malaria tappaa päivittäin niin monta lasta, että kuolonuhrien määrä vastaa tilannetta, jossa taivaalta putoaisi kymmenen jumbojettiä, mies päivittelee.

Taidemaalari katsoo kaunokirjailijaa närkästyneenä.

– Ei kai se nyt voi olla kymmentä jumbojettiä! hän tuhahtaa. – Asialle varmasti tehtäisiin jotakin, jos tuommoinen määrä lapsia kuolisi aivan turhaan joka ikinen päivä, kuukausi ja vuosi.

– Kyllä se vain on juurikin näin, mesenaatti vakuuttaa. – Tämähän on ihan yleistä tietoa, joskin harvemmin uutiskynnyksen ylittävää sorttia. Tässä valossa ehkä ymmärrätte mitä tarkoitan kun sanon, että ihmishengen arvo tulisi aina suhteuttaa ympäristöön. Länsimaissahan se on noussut jo aivan naurettavuuksiin asti, mutta näillä leveyspiireillä elämä on yhä niin sanotusti maanläheisemmissä mittasuhteissa. Kuolema on ikään kuin aina läsnä ja varteenotettava vaihtoehto, jonka kohtaaminen ei suinkaan pysäytä kaikkea ympäriltään, toisin kuin meidän kulttuurissamme, jossa niin kutsuttu luonnollinenkin *exitus* saattaa syöstä ympäröivän lähisuvun vuosikymmeniksi raiteiltaan. Olen tässä iässä nähnyt sen jo niin moneen otteeseen, että minulla on totta puhuen vaikeuksia muodostaa asiasta yksiselitteistä kantaa.

– Ai että kumpi on parempi, elämä vai kuolema? tuohtunut taidemaalari puhisee.

– Ei, vaan että onko parempi elää murehtien väistämättömästi kuolemaa vaiko toivottaa elämän päättyminen terve-
tulleeksi yhtenä peruselementtinä, joka se eittämättä onkin.

– Jäähän meille aina joka tapauksessa muistot vainajasta, kaunokirjailija kiirehtii vahvistamaan mesenaatin sanomaa. Hän tietää että puolet valitaan varhain, ja hän on päättänyt kuulua voittajiin.

– Aivan näin, mesenaatti kehuu. – Olen henkilökohtaisesti ollut useampaan otteeseen äärimmäisen kiitollinen siitä, että arjen murheet ajan mittaan vapauttavat meidät kaiken maailman jahkailusta, siis mahdollisesta suruprosessista.

Harjoittelijalla ei ole kohtaamisia kuoleman kanssa. Periaatteessahan mesenaatin puheet victuksesta tai mistä ikinä, kuulostavat ihan järkeenkäyviltä. Onhan se selviö, ettei pituus käy elämän arvon mittariksi. Mutta ei kai mies vain pohjimmiltaan tarkoittanut, että lapsen yli voi ajaa autolla ihan noin vain? Harjoittelijan kolmen elossa olevan isovanhemman kanssa asia olisi toisin. Hoitolaitoksessa olevan mummin victus nyt ainakin paranisi päiviä lyhentämällä, mutta eipä moinen ole ihmisen käsissä. *Victus*, harjoittelija kirjoittaa muistivihkoonsa. Täytyy perehtyä tähän, hän miettii ja painautuu syvemmälle istuimeensa.

Taloudenhoitaja harjaa narulla yhteen sidotulla risunipulla pihan poikki kulkevaa kivetystä. Selässään hänellä on vauva, jonka tarkkaa ikää on vaikea arvioida, sillä äitinsä selkään tiukasti vyötetty pienokainen nukkuu, eikä pää pilkahaakaan ulos vahapainetun kankaan sisältä. On kuin raskausvatsa olisi yksinkertaisesti siirtynyt naisen kehon selkäpuolelle. Taloudenhoitaja ilahtuu nähdessään tutun kulku-

neuvon kylänraitilla ja kiiruhtaa ottamaan vieraat vastaan. Mesenaatti tervehtii naista suurieleisin poskisuudelmin.

– Welcome! How was your trip? taloudenhoitaja tiedustelee.

– Well, it was so and so, mesenaatti sanoo tasapainotellen irvistyksen ja hymyn välillä. – Kaikille kylmää juomaa. Cold drinks for everyone! hän patistaa taloudenhoitajaa ja pyytää autonkuljettajaa kantamaan stipendiaattien matkatavarat Safe spaceen, jonka aukinaiset pariovet ovat valmiina niellemään vieraat sisälle pehmustettuun todellisuuteen.

Säveltäjänero nousee autosta ja katselee ympärilleen tyytyväisenä. Mies ei puhua pukahda mutta antaa mairein hymyin ja myötäilevin elein ymmärtää olevansa tyytyväinen näkemäänsä. Luontoa, valoa ja rauhaa. *Ei velvollisuuksia, mahdollisuuksia!* kuten residenssissä aiemmin vierailleet kollegat olivat nettisivuilla kuvailleet.

Päivänpaahde ei jätä aikaa jahkailulle, vaan stipendiaatit ohjataan kiireesti sisään alkumaljoille, jotka nuori keittiötyöntekijä tarjoilee aulassa.

– Me olemme maksaneet hänen koulutuksensa Ranskassa. Je t’aime! mesenaatti kehaisee ja suukottaa yhteen puristettuja sormenpäitään osoittaen sanansa keittiötyöntekijälle. – Tulette vielä näkemään, että tämä neito pääsee kunnolla oikeuksiinsa vasta tanssilattialla. Se on todella jotakin aivan uskomatonta, hän jatkaa ylpeänä kuin puhuisi itse tienatusta omaisuudesta.

Sitruunasiivulla maustetut cocktailit tarjoillaan varoituksen kera: lähiravintoloista ei tule tilata juomia jäillä, sillä mesenaatin mukaan vain Safe spacen henkilökunta voi taata jääpalojen olevan tehty pullotetusta vedestä ja näin ollen vailla vesijohtovedessä lymyäviä alkueläimiä.

Safe space on Schattensreichin säätiön taiteilijaresidenssi, joka tarjoaa turvallisen työskentelyympäristön päiväntasaajan trooppisessa rutistuksessa. Tämän vuoden hakuaika on valitettavasti jo umpeutunut, mutta oheisen kirjan sivuilla voitte halutessanne tutustua aiempien stipendiaattien kokemuksiin.

Hanna Arvelan *Safe space* on ilahduttavan hyytävä satiiri vallankäytöstä taidemaailmassa.

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-952-04-6754-8